

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 37 (12127)

1983 чылдың февраль 13, воскресенье

1925 чылда үндээлелтенген.

Бүткүл 3 көп.

СЭКП-НИҢ XXVI СЪЕЗДИНИҢ ШИҢТИРЛЕРИ - АМЫДЫРАЛГА!

Депутатка сөс

СОЛУГАВЫС-УЛЕГЕРЛИГ АЖЫЛДААРЫ

Кыш — малчыга уруг шыналда, эң харыскалыгы үс. Ажылдаашкыны бо ху- нерде кидин тутуш. Бистер- нин, көдөңнч ишчилеринин, мурнууда кол сорууга — ин- тинин малын кыштап ху- ажырып, кыштагаашкыны үр-түңдүгү, организми эрттирери болур.

«Мурнакчы» совхозтун мал- чын коданнарында ажыл-иш хайышкыны. Ол дугайын чуугаалар ботинде, Чангыс- Теректе О. Чымы удурткан мезгилде турарын комсо- молчу-аңгыктарың № 1 хойжу бригаданың өркен юбилейин чылда канчаар ажалдаанын, баксы-даа бол, доктап көрөй.

Бригадада интин-биле 18 хойжу кодан бар. Он бирги беш чылдың ийги чылды алган социалист хулаагелерин малчынар күткөсөң, ба- гай эвес түңдөдөргү ажал- даан. Районнуң ажыл-агым- ларының хойжу бригадалары- ның аразында социалист чар- ышса иденкейлиг кырышкыс, төрүр 100 баш хойдан 100 хураганын камгалап ап, хой- дан-на 2 кг 800 грамм күр- тү кырып алдыныс. Ол күр- гүзүлгөсү-биле районнуң хойжу бригадаларының ара- зында өркен чыгыс соци- алист чарыжының тилекчи- леринин сааныда кырышкыс. Мынанга интиг бригада эки түңдөдөргү көргүскөн, сөг- лөң сөзүсүс ажыл-херек-би- ле карышкан. Ол көргүзүгү- бо чылын быгыларын, хой- дан-на хураганын алыр дөш ажылдарын бригадаларына дугуруштувус. Мынанга 1982—1983 чылдарың кыш- тагаашкынына белеткед хынамчалыг чоруттуган.

Бригаданың коданнарында хой оодаашкыны 1983 чыл- дын январь эгезинде эгезел- ам түлүктөн. Чамдык кодан- налар ол адалатпай эгезел- ам. Ш. Совай, С. Дарык- Хаа, М. Шангыр, М. Салчак оларын коданнарында хой оодаашкыны колдунда доо- зулган деп болур. Бригаданын зоочуннары Ч. Мандалаанын, Б. Чамбаанын коданнарында

байдал база эки. Кайы-даа малчының коданнарына баар болуура, хураган-на хура- ган. Совхозтун девискээрине хар уруг-даа болза, хойжулар- нын, сакманчыларын эрес- кежээ, дүн-хүн чок ажылы- дан, ажаалда-хайгааралындан чаа төрүттүгөн хураганнар онча-менди дөргүш, кыш ажып турар. Ол — бригадала интиг байдал, хамык чүве шупту-ла эки дээни эвес. Кыш үзүн, кышар ажылар, чедир шүгүдүп көөр чүдүл- дер эвээш эвес.

Кыштагаашкыны үр-түң- недиг эрттирери-биле анаа бөгү тала-биле хынамчалыг белеткедиг чоруткан. Ил-ап- чы мал чөмчүлгү белеткели- че уруг кичээлгү уланган турган. Ону хунамчалыг чары- лаары база кол айтырыг. Улусу контролдерлар, депутат- тар бөлү мал чөмчүлгү ко- даннары канчаар чарыг- латын турар байдалын хы- ны, оон түңдөдөргү бригаданын бугурулге хурааларына чу- гаалажып турар.

Бригадада социалист чар- ышты организастааны багай эвес, оон түңдөдөргү доктаа- мал үндүрүп турар. Бо чыл- дың социалист хулаагелерин ажалдап кылып, хүлээп ап тура, бугурулге көргүзүлгө- биле кады бригадала күш- ажылың сагыла-чурумун быгылаарыңча уланган хем- чеглерин чуугаалап кириген. Ажылдын участок бүзүрүңе күш-ажылдык, бугурулгенин сагыла-чурумун, күсөдүкчи сагыла-чурумун чедип алы- ры, ажыл-агымны эвес чорук- тар-биле өткөш чок демисел чорулары, шынал-ла, чууга- ла айтырыг. Быжыг сагыла-чу- рум — бедик харыскала-ла болду. Күш-ажылдын быжыг сагыла-чурумун дөш чуртта калбарган ол шимчээшкениге «Мурнакчы» совхозтун ажыл- ишчилери иденкейлиг кырып турар. СЭКП ТК-нын ноябрь (1982 ч.) Пленумунга ол ай- тырышын чуугаалап көргөн таварылга эвес деп көрүп ту- рар бис. Бригаданың интиг

хураалына ол дугайында база чууга болган.

Интинин малын, совхоз- вустан кодан-кодан мал-ма- ганын ажаан-тежерин биске бугурун. Ол — бедик харыскала. Бистин эки ажыл- иштин терең совхозтун эконо- микасы улам хөгжүүр, амгылар — чурттагыштын чагай чоруу улам бедир. Ындыг түрүжө, малчынар- ның аразында харыскала чок ийи-чалгыс чоруктар, хары- даа кодан хонун уруг-дарын- нын, дөргүл-төрдөдөргү хай- гааралыга каапкан, кан- дыг-бир чылдагы-биле суур- же кирип, ийи-үш хонук чиле- даа баар таварылгалар ажал- дайларда бар болгай. Ол — ажал-агымны эвес, харыс- салга чок чоруктар. Хулаа- ген херөөңге харыскала чок чорук интинин малын сам- чылаар, оорга алыр чорук- тарга чедирерин амгылардан билир бис. Ындыг чоруктар- биле өткөжери канчаа-даа таар- ышпас.

Бистин бригаданың хойжу- лары он-бирги беш чылдың үшкү, эвек чылдында канчаар ажылдарын дугурушкан, харыскала дөш негедде бисте уланткан.

Кыш — көдөң ишчилерге шынал-ла уруг шыналда. Оон түңдөдөргү ажыла бис- тин арга-хурагалыны камы- гыл, мергежил талазы-биле билиниси кайы кирел дээр, мал чөмчүлгү ажыл-агымны бугу- руну муң-муң тонна чүктөргү- болгаш постаны дажылап ту- рар. Ажыл-чөмчүлгү программанын шиптирлээрине ужулду- чар уруг үзүн кирип турар: чүлө бо чылын беш 96 мил- лион гектар тарылга шөлдери агаардан болбаадыралып, дү- жүт алырында белеткен.

В. И. Ленинниң инициати- вы-биле 60 чылда турас- кааткан байырлыг хураал СЭКП обкомунун Политбюро чыры- лышкыны бажыныга фе- враль 11-де болган. Тыва авиа- бугурулгенин зоочуннары болгаш мурнакчылары, пар- тия, совет, профсоюз, ком-

БЕДИК ШАҢНАЛДАР

Пассажир аргыштырлыгын болгаш чүк сөөртүлгө- зинин планнарын күүсөдиринге, ужар чүдүлгү уруг ажыл- агымна ажалдаашкыны, кадрлар белеткелиге болгаш ужар чүдүлгү чаа техникалыг шиптирлээрине чедип алган чедирерин дөш ССРЗ-ниң Дээди Советинин Президи- уму 1983 чылдың февраль 3-теги Чарлы-биле Хамааты ужар чүдүлгү ажылдакчыларының уруг бөлүгүн ССРЗ-ниң орденнери болгаш медалдары-биле шаңнаан.

Ленин орден-биле 25 киши. Октябрь Революция орден- биле — 38. Күш-ажылды Кызыл Туу орден-биле — 253. Улустарын Найыралы орден-биле — 98. «Хүлүдөдүг Төмүр» орден-биле — 373. Күш-ажылды Алдаа орденнери II чөргөзү-биле — 60, III чөргөзү-биле — 403. «Күш- ажылды эрес-маалырың чорук дөш» медал-биле — 575. «Күш-ажылды шыгалда дөш» медал-биле — 675 киши шаңнаткан.

РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелинде

РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң хураалы февраль 11-де болган. 1982 чылда РСФСР-ниң экономикалыг болгаш социал хөгжүлгөсүн Күрүнө планынын база РСФСР-ниң Күрүнө бөлжөдүгүн, а ол ышкаш 1983 чылдын январьда план күүсөдүгүнүн түңдөдөргү анаа чуугаалажып көргөн. СЭП ТК-ның Политбюро кежигүчүгө кандидат, РСФСР- ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы М. С. Саломонцев хураалга чүве чуугаалаан. (СЭТА).

СУРАГЖААН

ОДЕССА. (СЭТА). Одессаның «Стройгидравлика» заводунун инструментальщиктери дыш- таныр хуңеринде бугурулгө- нин далай эринде санаторий- профилакторийге өт-бүлөдө- биле берип дыштанып ап ту- рарлар. Соун кижилер-биле, артистер-биле ужуражыш- кынарын оларга заводтун Култура бажынының ажал- дакчылары болгаш техниктер белеткен.

Өт-бүлө дыштанылганын

кежээлери — «Стройгидрав- лика» заводтун ажыл-ишчиле- ринин дыштанылганын орга- низастаарынын эки хевирле- ринин барзаны. Ында тургус- кан клубтар социалист чары- штын тилекчилер-биле, бугурулгенин мурнакчылары болгаш чартыкчылары-биле ужуражышкынарын оларга организастап турар. Совет Уе- раинаның хоорайларыне ийи хонуктуң экскурсиялары ол черде сурагжаан.

АЭРОФЛОТ ЮБИЛЕЙИНГЕ ТУРАСКААТКАН

МОСКВА. Хамааты ужар чүдү чурттуң транспорт сис- теманын чуугаа тууш кээ- зө болуп турар. Агаар лай- нерлери чыл бүрдө чүс мил- лион ажыл пассажирлери аргыштырып, уруг ажыл-агым- нын муң-муң тонна чүктөргү- болгаш постаны дажылап ту- рар. Ажыл-чөмчүлгү программанын шиптирлээрине ужулду- чар уруг үзүн кирип турар: чүлө бо чылын беш 96 мил- лион гектар тарылга шөлдери агаардан болбаадыралып, дү- жүт алырында белеткен.

В. И. Ленинниң инициати- вы-биле 60 чылда турас- кааткан байырлыг хураал Мос- квада Эвиелдер Бажынының уруг залына февраль 11-де болган. Эмтер М. С. Горбачев, В. И. Долгих, чамдык министерство-

сомол органнынын, минис- терстволарын, ведомстволар- нын төлөөчкелери хураалга олурган. СЭКП ТК-ның Политбюроун хуңдулут президиумга сонгуур дугайында саналы хураалды кижикчилери динжитиг алыш часкаашкынары-биле хүлээп

алган. ССРЗ-ниң Аэрофлоттун 60 чылдың дугайында илеткедиг Тыва авиабугурулгенин удуруткучу А. В. Марпеха кылган. Аэрофлоттун байырламы- биле холбоштур авиабугурулгө- нин бөлүк мурнакчылары бе-

аажы километр четкенин дем- деген. Амгы үеде Аэрофлот — ол дөргө, уруг болгаш аял- ы бүгү сакелет нарктыг, хый аэродромнары, сентеге за- водтар, өргөм болгаш өө- редилге черлерин нарын, хый сорулгаалары ажыл-агым- дыр. Бол адыраарын хөгжү- деринге оон ролю уруг болгаш улам бедир турар.

Чурттуң авиаторларынын кол сорулгазы — сөөртөгү талазы-биле уруг ажыл-агым- нын болгаш чөмчүлгү херек- телдерин улам долу хандыра-

ажыл километр четкенин дем- деген. Амгы үеде Аэрофлот — ол дөргө, уруг болгаш аял- ы бүгү сакелет нарктыг, хый аэродромнары, сентеге за- водтар, өргөм болгаш өө- редилге черлерин нарын, хый сорулгаалары ажыл-агым- дыр. Бол адыраарын хөгжү- деринге оон ролю уруг болгаш улам бедир турар.

Чурттуң авиаторларынын кол сорулгазы — сөөртөгү талазы-биле уруг ажыл-агым- нын болгаш чөмчүлгү херек- телдерин улам долу хандыра-

ры дээрлик демдегелен. СЭКП ТК-ның ноябрь (1982 ч.) Пленумунун шиптирлери, аш Ю. В. Андроповтун анаа чу- гаалы ажалдын ажалын болгаш шыларын бедиринге утландырып турар. Партинын XXVI съездинин, СЭКП ТК-ның ноябрь (1982 ч.) Пленумунун шиптирлери амгыларга боттан- дыраарыңча бугу күштерин, би- ленин, хураалдарын утланды- рын хураалды кижикчиле- ри бүзүртекел. (СЭТА).

аажы километр четкенин дем- деген. Амгы үеде Аэрофлот — ол дөргө, уруг болгаш аял- ы бүгү сакелет нарктыг, хый аэродромнары, сентеге за- водтар, өргөм болгаш өө- редилге черлерин нарын, хый сорулгаалары ажыл-агым- дыр. Бол адыраарын хөгжү- деринге оон ролю уруг болгаш улам бедир турар.

Төп Комитетинин, ССРЗ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң, ВПС-тиң болгаш ВКСМ-тиң Комитетинин мурнууда уруг сорулгааларын салган, ыччал- за-даа ону күүсөдиринин бугу аргалары бар. ССРЗ-ниң Ажыл-чөмчүлгү программанын айткан чүдүлгөсүн күүсөдиринге угу- вушту кирип дөш өөренип, ажалдап турар бис. Эконо- миктиг билгилерин бүгү ко- лектиг чедип алыр күсөдиг. Ындыг болганда школада бугу-

чаар эрттирип, билгилерин бе- рип турарынын дугайында арга-хураалга сөзүрү, ону со- лунарга бижирин ажалыг деп болап чоруур мен.

Бистин школаның кичээл- дери өткөн сааныда организастыг эртин келген. Ында- гаан чокка кичээл уер, оола- лар кижилер эвээш. Бирги шакта чаа материалды тайыл- боолулар, оон сонда диник- чыларын айттырып, беседала- жыр. А чамдыкта баштай берген оонаалдарын хылаар, оон түңдөдөргү үндүргөн, чаа материалды өөренир. Диник- чылар кичээлдерге иденкейлиг кырып, бердинге айттырыл- гарга долу харыларын бөрү- лөш алыр-буру литература- ны, солунарын номчуп, радио болгаш телевидение да- чымчаларын динил турар- лар. Бо бүгү диникчилерин политиктиг болгаш интиг би- лини бедиринге дуулап кел- ген. Ол ышкаш номнарын ном- чурунга, дамчыдылалар дини- нарынга чамчыктарган.

Пропандистин чөмчүлгөсүн ажалдаашкыны шиптир- тап турар чамдык четкестерин чуугаалап болдун. ССРЗ-ниң Ажыл-чөмчүлгү программанын дөш күрөстү өөренип турар бис, өр-

та херектээр көргүзүп мате- риалдары шыналга чедир бис- те чок, ону хандыраары чүгү- да, Оон анык база бир чууга- ла айттырыг. Диникчилер өө- редилге материалдарында ажал- да делегей байдалын дуга- йында лекцияны динилерин негеп турар. Туранга ындыг лекциялар ховар болур. Про- пагандист делегей байдалын дугайында диникчилеринге чуугаалап бөрү арталыг. Ын- дыг-даа болза бо талазы-биле херектиг литература чок, ону бисидин алыр дөргө чөмчө- рес болур-дур. Бо четкесте- рин адыр хемчелерин СЭКП райкомунун пропаганда болгаш агитация кидилин ала- чагүр.

Мөөн-даа сонгаар пропаган- дист мергежиллени белилп турган, диникчилерге быжыг билгилерин бөрү дөш кызык- ажылдаар мен.

А. ЗАЙЦЕВ, коммунист күш-ажылды школаның пропагандист.

ЧУРУНГА: пропагандист А. И. Зайцев (солгай талаада үш дугаар) шиптирлери диникчилер-биле чуугаалажып сары.

Ю. КОСАРЬКОВТУҢ фотолу.

ДЭЭРНИҢ ЭРЕСТЕРИ

Василий Георгиевич Вере- щагин Тываның авиабугурул- гезинде ажалдаа-ла ам 23 чыл болуп турар, оон иштинде 19 чылда ол бортмеханиктеп ажалдап турар. Бурунгу хүн, Аэрофлот байырлыгының бугу- дүүзүнде оон бортмеханиктеп турары Ми-8 вертолду Ак- Сугнуң геология партиязынга аш-чөм, дериг-херекселдер чедирер дөш ужулдуган. Вер- толеттун экипажы оортан эеп келген олчаан Аэрофлоттун 60 чылдың тураскааткан байыр- лыг хураалга барган. Авиабугу- дүлгөсүн хончуну Василий Георгиевичин хураалга өөрүш- күлүг, аас-кемжитиг балууш- кун манап турган. ССРЗ-ниң Дээди Советинин Президи- умунун Чарлы-биле ол «Күш- ажылчы шыгалдал дөш» ме- дал-биле шаңнаткан. Оон на- ды ажалдап турар эми, тех- ник Виктор Хелин-оолович Куулар Күш-ажылчы Алдаа өөрениңи ушкү чөргөзү-биле шаңнаткан.

Ак-Суг ужуткаш келген Ми-8 вертолёттун коман- дери Владимир Седип-оолович Белеппениң ужулдуп келген стажы 14 чыл. Даанган ажал- ыга ээ-харыскалыгы, ужулду бөдик мергежил- биле нарын даалгалары тер- гин эми күүсөдиг келген дөш ол оон мурнууда Күш- ажылчы Алдаа өөрениңи уш- кү чөргөзү-биле шаңнаткан. Экипажтын база бир кемжигү-

нү ийги ужулдуңчу Михаил Клятың күш-ажылчы нама- ры уруг эвес, вертолёт ужу- дукчуларынын шиптирлери доосандан бээр бо чылын беш чыл болур. Ынчалза-даа ол командири-биле кады Ты-

ваның эң кадыр-бөрт булуң- нарынга вертолётун хондуруп, геологтарга, аңчыларга, мал- дунчуларының шиптирлери чүктөргү чөмчүлгү чедирип, а чам- дыкта аар аарыг кижилерин. (Төңүзү 2-ги арында).

ЧУРУНГА: Ми-8 вертолёт- туң экипажы — бортмеханик В. Верещагин, ийги ужулду- чу М. Клят, командир В. Бе- лекпен.

Ю. КОСАРЬКОВТУҢ, В. САВИНЫХТЫҢ фотолары.

ӨӨРЕДИЛГЕНИ АЖЫЛ-БИЛЕ ХОЛБАВЫШААН

Туранның тараа хүлээп алыр пунктту- нуң директору Александр Иванович Зайцев чээрби аныг чылдарың дугурунда про- пагандист келген. Ажылчы чоннарың идея-политиктиг кижизидилгезиниң хе-

рзизге ачы-хавыязы, хой чылда үр-түң- недиг пропагандист ажалы дөш ону Тыва АССР-ниң Дээди Советинин Президи- умунун Хүндүлел бижин-биле шаңнаан.

Экономиктиг өөредилге ажылчы чоннарга бугурулгө- нин херөөн башкарыныга, бугу- дүлгөсүн ажалыңы бедире- ри дөш интиг демиселди кал- бартырыга дуулаар. Эң-не кол чүдүлгө ажал-ишчи бугу- ругуна партианың экономика-

тиг политикалың негеделе- рин анаа чок болгаш билдингир болдурун, кижизидилгезинин инициатива, чогадыкчы дилээшкени-биле оон долу чөмчүлгөсүн күү- сеттеринге дууаны чедирери болур. Ажылчы чоннарың

экономиктиг өөредилгезинин бир хевирин — коммунист күш-ажылдыг школазы. Туранның тараа хүлээп алыр бугурулгезинде «СРЗ- ниң Ажыл-чөмчүлгү программаны» деп курстун талазы-биле ком- мунист күш-ажылдыг шко-

лазы ажалдап турар. Школа- ның пропагандист болгаш бугу- дүлгөсүн удуруткучу кижизидилгезинин СЭКП-ниң XXVI съездинин, СЭКП ТК-ның май, ноябрь (1982 ч.) Пленумнарын шиптирлери бистин мурнууда салган со- рулгааларын кончүг эки билер мен. Диникчилерин ийди- теоретиктиг билин, даа- дырган ажал-херөөңге харыс- салганын бедиринче, олар- нын бугурулгөсүн ажалдап турган, продукциянын шы- нарын экижидиринче, бот-үе- зин чигедиринче, амгылар- нын социалист хевиринин материалды болгаш угаан-ба- дал үндөдөргү билгилерин ажалдаашкыны ула- ндырган.

Материалдарын өөредип тур- гаш, бугурулгөсүн ажал-чөм- чүлгөсүн доктаамап холбоп келген бис. Оон түңдө- дөдөргү диникчилер ажалда, күүсөдиг болгаш күш- ажылды сагыла-чурумунда четкестерин, ажалдаашкыны келген интиг кулаарларын илереп, ону канчаар эдерип, ажалдаашкыны, күш- ажылды бугурулгөсүн бедир- дерин арга-сүмелерин кин- рип турарлар. Ажал-ишчиле- рин планын оонаалдарын

болгаш социалист хулаагел- рин чөмчүлгөсүн күүсөдиринге, социалист чарышса иденкейлиг кижиринге өө- редилге дуулап турарын дини- кчилер боттары билер. Мы- нанга өөредилге программанын ажалдаашкыны күүсөдиг-биле өөренип, берген оонаалдарын күүсөдир- ги чачыл болу берген. Та- раа хүлээп алыр пункт эртен чылдың база бо чылын январь айнын планын оонаал- ларын ажал күсөдиг.

Школанын диникчилерин чиг-өттү, материалдарын ху- маалап, канчаарыга, ажал- ажалы эвес чорукка ууар а- миселди чорударына, даал- дырган ажал-херекке харыс- салгалыг болгаш сагыла-чу- рунуң чорукка кижилер дөш доктаамап ажалдап ту- рар мен. «Ленинни болгаш коммунист дү-биле ажал- лаар, чурттаар, өөренир» ин- делигт өөренип турар бис. «Ажылчы чоннарың» эконо- миктиг өөредилгезин болгаш кижизидилгезин улам ийи- ажалдаашкыны дугайында СЭКП

дүлгөсүн кежигүнерин шиптирлери хаара туткан бис. Ичкан бээр диникчилер- нын билин аныг-аныг болу боор. Чамдыктары ортук тус- кай эртенгип, өскөдөри ону класс дооспап болулар. Оон уламында материалдарын кижизидилгезин билгилерин берге, кы- лыг-даа болза диникчилер- биле тус-туунда ажалдап, не- гедде оонаалдарын берин келгенин дуулап турар. Шак- мынтыг болгаш диникчиле- ринге школаларын про- пагандистин кичээлдерин кан-

дүлгөсүн кежигүнерин шиптирлери хаара туткан бис. Ичкан бээр диникчилер- нын билин аныг-аныг болу боор. Чамдыктары ортук тус- кай эртенгип, өскөдөри ону класс дооспап болулар. Оон уламында материалдарын кижизидилгезин билгилерин берге, кы- лыг-даа болза диникчилер- биле тус-туунда ажалдап, не- гедде оонаалдарын берин келгенин дуулап турар. Шак- мынтыг болгаш диникчиле- ринге школаларын про- пагандистин кичээлдерин кан-

дүлгөсүн кежигүнерин шиптирлери хаара туткан бис. Ичкан бээр диникчилер- нын билин аныг-аныг болу боор. Чамдыктары ортук тус- кай эртенгип, өскөдөри ону класс дооспап болулар. Оон уламында материалдарын кижизидилгезин билгилерин берге, кы- лыг-даа болза диникчилер- биле тус-туунда ажалдап, не- гедде оонаалдарын берин келгенин дуулап турар. Шак- мынтыг болгаш диникчиле- ринге школаларын про- пагандистин кичээлдерин кан-

Тувинская республика

ЭРТЕМГЕ БЕРДИНГЕН
А М Ы Д Ы Р А Л

Анатолий Петрович-биле уулары дыйка суруп, адыкта чыгыт эвес-даа. Ол эрте физиканы эч не шыгаша, физиканы — Ленинградта изилтеп үгүтсө. Ол школада үндөүлөкчүлүк А. Ф. Фертин Анатолий Петровичтерге хүдүдөс сактып чүрүлсө. Ол школада академиктер И. В. Куратов, И. Н. Иосифов, Ю. Е. Харитон болуп өмсө-даа шыгыраткай өмшөтсө үгүтсө. Аныкы Александровтун Ленинградтагы телсун физикалык, диатрикттер, полимерлер физикасы база магниттик болсрлар туудушкунууче ол олзатай сактып салып келген. Ол эларте депшиятины мурунку одуруунга хамаарыгы чүдүдс. А. П. Александров санап турар. Богушуг ортем прибору дээрже-ле даартагы технологияны шугумунуш үндөүшү-дир. Порошок металлургиясынын талаасы-биле аямдыгыны ол аажок суугуруп турар, амыч технологияга шынар талаасы-биле үндөүшн өскерилте оюн үлүп болср.

Анатолий Петрович кандидатбир айттыргыны шипитирлээрлици алгартарын боду хычсар, боду шипитир хүдүдс.

Учурлар-биле толбайшап тайгын-ла аякымдары улад-да эртемнин болгаш тек-нини мугула адырларында бир талаазы-биле тургунтар умнар, бозу берген, а да-чыдыларыда дайзын-биле кеселге боттут куш апарган И. В. Курчатов-биле ма-нарар коробыларыны ма-ге алыска кылдыр чору-турганы боузал-ла ма-гарыж аймакны сактып, по-мичал хей-хей суды-ны болгаш муу-муд клы-ны камгалап адыр аргалыг-ын.

П. Азесалдаровтан Физика-биде эң дозу көптөшкөн ан болур. Иңгөйөчүлүгү Куратов оңу айтырсын шаштырса, кезде калы ажилдарычын ан сөспд. Анатолый Печн ан талашы-бнле эртеч-болгаш тэквичикни кей-тодаргай айтыргылары-ажылдан турган, ула-да от эң уагу болгаш ич муртузуну коңгуз чу-программаны боттанды-ан — атомунг энергетика-ны, изилдиг, азы ооп-да артык, ан иделгич анык автору-биле кады чеде бээр, пре-зидент у-шагын утупкаш, бутт талашы сайгырын чуга-лаагы, бөрлөр дугайын са-тыкчылар, кандыг-да-бир шынтырар иял-за үдүрер, Атомунг Энергий институту-дун анык эртемендериниң башкалары-да, өрөндөзгө-да кезээде эки болуп келгө, аймактыр диллөшкөиле-ринге дуалаары мыла эрж-жук чууга төсөлдөриниң билгези.

оң-биле калды ол нээздө
жадыр кылдыр физик бо-
рыктар. Чыңыг бир эвек
тууг ээлектростанциялар
турда, реакторлар тур-
гун тазалы-биле парий
рыглар тургустунуу кээ-
рүтүктү Александров, эр-
лел Александров, ийкепел
сандыр наа дугаында—
орго материал дугайыш-
туге чүзүн бир дугаа-
а биин азыры оң хү-
зүс деп салаан. Шимче-
лерге даярбас хаанын
дур жүжүрү апарган.
Эе, материаллары менен
аппараттарына чыңа
Дуулаан күе—бир-
дугаа А. П. Александров
шакыа болташ оод ке-
н сөлөң аа эки шпаль-
рафаны менен көрбө-
лө? деп айткыры бол-
шпалы-да, ачык кылды

А. Александровтун адмиралтун атомтун эсрэгинен тыяллыг холг, сон ачында ол шон атомтун флотту тургу. А. оон ачында Сол-ой оруу-биле чымыл өт-орору арга, Сонгу өм-корабльдерин чедери ча-дан ботай. Программалар тургучуу. Академи-гендерин чыгы бил-галары. Илчил эл-лэг болгон орнаныш-ой айтырлары ирден турар. Бистиң кыска программалары-күседирине адролт чүүл куралыны чедер айтырты тургустуну-де, ол геология айты-мын билин ханымы-биле ил ачар тургуй.

А. Александров муртун

Ош ааларымыз амылдралчы орунлаа уагз. җ-чада-бале Анастасий Петровиччы Спс, ош өөрениччилери болтамы гурункудулары, байыр тедирбашаан, алаа кан дед калдыкшылды. биекшиз келээр оо-жургал чок чогадылгычы чорутуу, эртем талашы-бале болдарынын куусетинери, а ымыд болгалда чаа-чаа чединикинери болтамы ааж-кежиин кууш тувар бис.

йонигуц «Правда» ажмы
агмыныгч хүндүүг колхоз
чүзүнгэ содгаан-дыр. Ол ужу
дукчүүнү болгачи оод зинте
ринич дугайш чугаалан ко
рүнер, оларшч ажыл-ийини
ачызында удуе ажал-агмын
га ужар чүүдү ажылдаары

кадарын тугар-дыр.
— Бодунд дэргэ «оюун»
торгутуу самоздүү. Мэксик
Мэксикын эзэрн бич ахис
чылдар баштарын, Бужда
ховуун чир арттарын эр-
гүн, оуу өрөөн, шынчлэс
алган. Бүтэнмиске шолдерин
сайбарда ажилдан ирнэ-
риндэ журнунда ажил-агил-
ларын агууларын болгаш
уудуруушлар-биче калд та-
рнунд шолдерин дагын-дагын
ол хыян, таардэ ажил-
уудуруу алыр. Ажилларын
хуусааларын, туге, чомчи-
диглелерин, хем-шолдерин,
учуудуучулар маршутуу-
рун, толаларын эзэрн бич

картаны харин оон соовда
тургууш адир. Часын тарым
ганын нзиг тулук үезинде ха-
мыкты мушташ кым туруп ке-
лирин суурдан айтырш ко-
руңерден. Силерге олар —
ужудукчулар деп чугаалаар.
Көдөз ажыт-агыш ушар чуу-

дунга ужуукуузу хунде бежиге-алдан ужууушкунарим кылып. Оок-биле кады ужу-дукчууну ажилы база онза-гай. Хей олуттут ланнерини аэропорт динидизенте чазыг чок хонхутары микаш, шейте база шак-ла ындыг чазыг чок челе бээр.

Бичин Ав-2 азы 350 олут.

Бөгүн хамааты уяар чүүл — самолёттарына улуг партия, аэропорттарыни, авиа-
савоту, заводтарыны

зем болташ өөрдөгтө албай
чөдөрчинин туудат орнал-
цаарынын калбак четкини
хой аязм сорулгада болташ
нарын аялал-тыйдыр.

Азрофтога болтарынны хо-
розго бердинен кайтамчы
эки шыварларанг экингер
аежлан турар. Оларнын

эрес-шудургу аялал-кчи —
партиянын XXV съездин
ей СӨКП ТК-ның ноябрь
(1982 жыл) пленумунун адир-
чик мурунша салган сорук-
галарын кеңештининг күү-
сөдирнин ийгалатыч дыр.

(СЭТА)

Тываның авиабүдүрүлгези-
нин уюлдуучуларының агаар
оруктары улуг-делгем Төрзөн
чуртувустун өн ажыг хоорай-

шударгу ажилдап, чонунга
бараан бооп турар.

М. ГАМ.

